

Дячук Анастасія Сергіївна
ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Коваль С. Л.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ НА ОСВІТУ

Освіта – це явище, яке впливає на всі сфери економічного процесу суспільства та є значним чинником досягнення високих темпів економічного зростання й підвищення якості життя громадян. У всі часи освіта була основою духовного, економічного, культурного, соціального, інтелектуального розвитку держави та суспільства в цілому.

В Україні державне фінансування освіти відбувається за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Відповідно до Бюджетного кодексу України розподіл коштів між рівнями бюджетної системи відбувається з урахуванням принципу субсидіарності, тобто базується на максимальному наближенні надання послуг до споживача [1].

Видатки місцевих бюджетів передбачені ст. 70 Бюджетного кодексу і включають бюджетні призначення, установлені рішенням про місцевий бюджет, на конкретні цілі, що пов'язані з реалізацією відповідних програм. Видатки на освіту здійснюються з бюджетів сіл, селищ, міст районного підпорядкування та їх об'єднань та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Фінансування видатків освіти на місцевому рівні відбувається за рахунок субвенцій. Відповідно до чинного законодавства України субвенції – це міжбюджетні трансферти які використовуються на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції. Субвенція є дотацією місцевим бюджетам з державного бюджету.

Освітня субвенція надається місцевим бюджетам з метою фінансового забезпечення реалізації делегованих органам місцевого самоврядування повноважень у сфері освіти. Ця субвенція може надаватись районним бюджетам, міським бюджетам та бюджетам об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

Порядком та умовами надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6, передбачено, що відповідні місцеві ради мають право додатково понад обсяги субвенції планувати та здійснювати з місцевих бюджетів оплату поточних та капітальних видатків закладів та установ освіти, включаючи погашення бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік у органах казначейства.

Кошти освітньої субвенції спрямовується на фінансування таких навчальних закладів:

- загальноосвітні навчальні заклади усіх ступенів;
- шкільні відділення навчально-виховних комплексів «дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад», «загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»;
- спеціалізовані школи (школи-інтернати), включаючи школи-інтернати з поглибленим вивченням окремих предметів і курсів для поглибленої підготовки дітей в галузі науки і мистецтв, фізичної культури і спорту, інших галузях, ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою; ліцеї (ліцеї-інтернати); гімназії (гімназії-інтернати); колегіуми (колегіуми-інтернати);
- вечірні школи;
- загальноосвітні навчальні заклади для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації (загальноосвітні школи-інтернати, загальноосвітні санаторні школи-інтернати; спеціальні загальноосвітні школи-інтернати; загальноосвітні навчальні заклади для дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячі будинки (крім дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей);
- спеціальні загальноосвітні навчальні заклади для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку, навчально-реабілітаційні центри.

Освітня субвенція спрямовуються на оплату поточних видатків навчальних закладів. Обсяги освітньої субвенції затверджуються у законі про Державний бюджет України на відповідний рік, окремо для кожного місцевого бюджету, що отримує таку субвенцію з державного бюджету. Головним розпорядником освітньої субвенції виступає Міністерство освіти і науки України, яке розподіляє між відповідними місцевими бюджетами цю субвенцію на основі формули, яка ним розробляється та затверджується Кабінетом Міністрів України. Перерахування освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам здійснює Державна казначейська служба України [3].

Щодо можливих додаткових джерел фінансування витрат, пов'язаних з фінансуванням закладів загальної середньої освіти, то ними можуть бути понадпланові надходження, спрямування вільного залишку коштів, капітальні видатки бюджету розвитку, а також кошти, перерозподілені шляхом скорочення непершочергових та неефективних видатків.

Органи місцевого самоврядування володіють найбільш точною інформацією про потреби освітніх закладів, тому їх діяльність має бути спрямована на ефективне їх фінансування. Це у свою чергу необхідно для того, щоб у майбутньому отримати максимальний результат.

Література:

1. Бюджетний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/2456-17>.
2. Мельник С. Виконання місцевого бюджету на основі положень Бюджетного кодексу України. Київ: Міленіум, 2002. 280 с.
3. Про деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/247889101>.

Дячук Марта Сергіївна

ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Коваль С. Л.

СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИДАТКІВ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Якість та рівень життя населення є показником рівня розвитку держави загалом та ефективності здійснення нею бюджетної та соціальної політики. Різний рівень доходів населення створює нерівні можливості забезпечення життєвими благами та необхідності підтримки державою окремих соціальних груп, які не в змозі самостійно підтримувати нормальний рівень життя. Тому розвиток сфери соціального захисту та її фінансування займає важливе значення в усіх сферах суспільного життя.

Конституцією України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Відповідно одним із першочергових завдань держави повинно бути створення умов для гідного існування людини у суспільстві шляхом забезпечення належного рівня соціального захисту та соціального забезпечення.

Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними [1].

У науковій літературі існують різні визначення понять соціальний захист та соціальне забезпечення.